

Les excavacions a la vil·la romana del Collet de Sant Antoni avancen

Baix Empordà | 13-02-2021 | 08:43

Excavacions collet

A principis de febrer va finalitzar la darrera campanya d'excavacions arqueològiques al Collet de Sant Antoni de Calonge. Els treballs, que han estat possibles gràcies al conveni entre l'Ajuntament de Calonge i Sant Antoni i la Universitat de Girona, s'emmarquen en el projecte quadriennal de la Generalitat "La vil·la romana del Collet (Calonge i Sant Antoni) i el seu fundus".

La intervenció, que s'ha prolongat entre els mesos de desembre i gener, ha estat dirigida per Marc Prat Vilà, membre del Laboratori d'Arqueologia i Prehistòria de la UdG, i s'ha centrat en l'ala oriental de vil·la. L'exhauriment dels nivells arqueològics fins a la roca natural ha permès recuperar una gran àrea de treball i emmagatzematge de la fase republicana, datada al segle I aC. Entre els elements recuperats, destaquen nombrosos forats de pal, encaixos per col·locar-hi grans recipients ceràmics (dolia), gresols i possibles dipòsits de planta quadrangular.

Durant l'excavació, també s'ha intervingut arqueològicament en el límit sud-est de la trinxera de la Guerra Civil, on s'ha documentat una gran llosa de ciment associada a diferents forats circulars. Tot i que les restes encara estan en procés d'estudi, és probable que servissin per instal·lar algun tipus d'arma de foc destinada a protegir l'accés al port de Palamós.

Paral·lelament a la campanya arqueològica, s'han dut a terme tasques de consolidació i restauració d'algunes estructures romanes. Aquests treballs, que han estat possibles gràcies a una subvenció de la Diputació de Girona, s'han centrat en aquells paviments, canalitzacions i murs més malmesos per assegurar-ne la futura conservació.

Les restes romanes del Collet i el Collet Est de Sant Antoni

El Collet és un turó de poca alçada situat davant del mar i al nord de la badia de Palamós. La configuració actual de la zona és molt diferent de com era en el passat. En època antiga, la petita elevació, avui dia escapçada per la carretera que va de Sant Feliu a Palamós, s'endinsava dins el mar. En època romana, al seu cim es va construir una vil·la, la del Collet, i a uns centenars de metres al nord-est es va construir, arran de platja, una terrisseria, la del Collet Est. Un cop es va abandonar la terrisseria, l'espai va ser reaprofitat com a cementiri.

Les primeres notícies que documenten restes d'època romana al Collet daten de finals del segle XIX i principis del XX. No obstant, els primers treballs arqueològics no es van realitzar fins un segle més tard, a inicis d'aquest segle. En aquell moment, el Collet va ser objecte de diferents excavacions que van permetre localitzar restes vinculades a la vil·la romana i també es va poder excavar la terrisseria i la necròpolis del Collet Est.

L'any 2014 es va iniciar l'actual programa de treballs arqueològics gràcies a un conveni establert entre l'Ajuntament de Calonge i el Laboratori d'Arqueologia i Prehistòria de la Universitat de Girona que ha rebut el suport de la Generalitat de Catalunya i de la Diputació de Girona.

La vil·la del Collet

La vil·la romana del Collet era, en termes actuals, com una casa de pagès que funcionava com a centre d'una explotació agrícola. L'edifici, que també tenia una part residencial amb un cert luxe, es va construir durant el segle I aC, però posteriorment, a mitjan segle I i després a finals del segle II, va ser àmpliament reformada. D'entre els elements constructius i decoratius localitzats, destaquen les restes de mosaic (opus tessellatum).

La vil·la combinava espais industrials (pars fructuaria/rustica) i residencials (pars urbana) en un mateix edifici, les estances del qual s'organitzaven entorn d'un gran pati. Com d'altres vil·les de la costa, devia projectar una imatge cap al seu entorn força espectacular.

Vinculat amb la vil·la i com un dels seus elements més destacats, es va localitzar un aqüeducte. Es tracta d'una llarga conducció que transportava aigua des d'una font o riera situada al nord i que permetia abastir-la d'aigua. Construït amb morter, constitueix una obra d'enginyeria complexa i cara que representa una altra prova de la riquesa del propietari.

Durant el segle I dC una part important de les seves terres estaven plenes de vinyes que proporcionaven suficient vi per ser exportat a través del mar. A la resta de camps hi havia una certa varietat de conreus, encara que predominaven els cereals.

A partir del segle II, les dades són més escasses. Les restes conservades no semblen documentar importants canvis, tot i que l'edifici hauria continuat en ús fins un moment indeterminat de la segona meitat del segle V.

La terrisseria

Al nord del turó on s'alçava la vil·la, es va construir, dins del darrer terç del segle I aC, una terrisseria. Situada a tocar de la platja, ocupava un espai des d'on era còmode carregar les naus que fondejaven en aquell punt. Tot i que el complex terrisser només va estar en funcionament aproximadament un segle, abandonant-se després d'un accident natural a mitjans del segle I, les excavacions van permetre localitzar 17 forns, diversos abocadors, dues grans basses de decantació d'argila i un conjunt notable de petites cubetes amb indicis de cremació. La seva producció era certament diversificada. S'hi fabricaven àmfores, grans tines, ceràmica per a usos domèstics, tegulae i imbrices, rajols i pondera. A les excavacions es varen recuperar peces amb marques de segells amb noms de persones vinculades a la terrisseria com per exemple L. PLATANI o C. SOLPICI.

El cementiri

Després d'una etapa d'abandonament de gairebé cent anys, la part nord-oriental de la bòbila es va convertir en un dels cementiris de la vil·la on possiblement es varen enterrar els treballadors del fundus, probablement esclaus (serui). Aquest cementiri va ser utilitzat al llarg de gairebé quatre segles. El seu estudi ha permès determinar que la majoria dels difunts que s'hi varen enterrar eren adults (homes i dones) que havien tingut una vida dura, així com també alguns adolescents i infants. En total es van identificar trenta-quatre sepultures molt modestes. Els difunts eren sempre disposats panxa enlaire (decúbit supí) amb els braços normalment creuats damunt del pubis o paral·lels al cos i només en una de cada tres inhumacions hi havia algun objecte (normalment gerres de ceràmica).